

Projekt z dnia 30 stycznia 2012 r.

MINISTERSTWO FINANSÓW

PROJEKT ZAŁOŻEŃ

**projektu ustawy o zmianie ustawy o Służbie Celnej oraz
niektórych innych ustaw**

Warszawa, styczeń 2012 r.

Spis treści

I. Cel uchwalenia projektowanej ustawy.

Celem projektodawcy jest przede wszystkim wprowadzenie do ustawy o Służbie Celnej przepisów regulujących problematykę zapobiegania korupcji i przeciwdziałania zjawisku nepotyzmu w szeregach Służby Celnej oraz zapewniających usprawnienie w zakresie kontroli wykonywanej przez Służbę Celną i uelastycznienie działania formacji jaką jest Służba Celna. Działalność organów Służby Celnej jest jednym z obszarów zagrożonych korupcją, dlatego też należy podjąć działania w celu przeciwdziałania temu zjawisku. Aktualnie w przepisach ustawy o Służbie Celnej brak jest regulacji dotyczących przeciwdziałania i zapobiegania zjawisku korupcji w Służbie Celnej. W polskim systemie prawnym przestępstwa o charakterze korupcyjnym zostały spenalizowane w art. 228 – 231 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, a ich zwalczaniem zajmują się: Policja, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Straż Graniczna oraz organy kontroli skarbowej.

Zakłada się rozszerzenie dotychczasowej współpracy Służby Celnej z innymi służbami, posiadającymi ustawowe kompetencje do zwalczania i ścigania sprawców przestępstw związanych z działalnością instytucji państwowych, w szczególności dotyczących korupcji oraz nadużycia funkcji w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej.

Projekt przewiduje również wprowadzenie przepisów zmierzających do wyeliminowania ewentualnego konfliktu interesów przy wykonywaniu przez funkcjonariuszy zadań służbowych oraz regulacji mających na celu przeciwdziałanie zjawisku nepotyzmu w szeregach Służby Celnej. Powyższemu mają służyć wprowadzenie obowiązku wyłączenia funkcjonariusza od wykonywania czynności służbowych, w przypadku gdy podejmowane przez niego czynności służbowe dotyczyć będą między innymi osób, z którymi funkcjonariusz pozostaje w stosunku pokrewieństwa, czy obowiązku składania przez kandydatów do służby w Służbie Celnej, jak i funkcjonariuszy pełniących służbę, informacji o pełnieniu służby w Służbie Celnej przez małżonka kandydata (funkcjonariusza), krewnych, powinowatych oraz osoby pozostające we wspólnym pożyciu.

Ważną rolę z punktu widzenia ujednolicenia polityki resortu finansów w zakresie kontroli wewnętrznej i funkcjonowania zasad etyki zawodowej odgrywa przyznanie Szefowi Służby Celnej nowego zadania w zakresie sprawowania kontroli prawidłowości wykonywania zadań należących do zakresu działania dyrektorów izb celnych, naczelników urzędów celnych oraz kontroli jednostek organizacyjnych obsługujących te organy, a także kontroli przestrzegania zasad etyki zawodowej, bezstronności i obiektywizmu postępowania funkcjonariuszy celnych.

Projektowane usprawnienia w zakresie kontroli, polegające między innymi na wprowadzeniu uproszczeń procedur postępowania audytowego, czy usprawnieniu i skróceniu przeprowadzanego przez organy Służby Celnej urzędowego sprawdzenia, zmierzają do ograniczenia obowiązków zarówno po stronie przedsiębiorcy oraz jak i organu.

Nowelizacja ustawy o Służbie Celnej ma również na celu zwiększenie bezpieczeństwa informacji wytwarzanych i przetwarzanych przez organy Służby Celnej w związku z realizacją ustawowych zadań, poprzez objęcie materiałów będących wynikami analizy ryzyka tajemnicą celną.

Ponadto celem proponowanej nowelizacji ustawy jest uelastycznienie funkcjonowania Służby Celnej, włączając w to prawidłowe wykorzystanie zasobów ludzkich w Służbie Celnej, doprecyzowanie - tam gdzie jest to niezbędne - obowiązujących przepisów oraz dostosowanie jej do przepisów innych ustaw.

II. Zakres przedmiotowy projektowanej ustawy.

Projektowana nowelizacja przewiduje następujące zmiany:

- 1) przyznanie Służbie Celnej nowego zadania polegającego na przeciwdziałaniu zjawisku korupcji w szeregach własnej formacji;
- 2) przyznanie Szefowi Służby Celnej oraz dyrektorom izb celnych kompetencji do wykonywania zadań związanych z zapobieganiem korupcji;
- 3) wskazanie, iż w celu realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania korupcji organy Służby Celnej będą mogły zbierać i wykorzystywać niezbędne informacje zawierające dane osobowe oraz przetwarzać je w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, także bez wiedzy i zgody osoby, której dane dotyczą;
- 4) przyznanie ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych uprawnienia do określenia wytycznych w zakresie przestrzegania zasad Służby Celnej oraz w sprawie zasad etyki funkcjonariusza Służby Celnej;
- 5) przyznanie nowego zadania Szefowi Służby Celnej w postaci sprawowania kontroli prawidłowości wykonywania zadań należących do zakresu działania dyrektorów izb celnych, naczelników urzędów celnych oraz kontroli jednostek organizacyjnych obsługujących te organy, a także kontroli przestrzegania zasad etyki zawodowej, bezstronności i obiektywizmu postępowania funkcjonariuszy celnych;
- 6) wprowadzenie możliwości uzyskania od przewoźników lotniczych oraz od przewoźników morskich informacji dotyczącej pasażerów znajdujących się na pokładzie statku powietrznego lub statku morskiego;
- 7) uznanie materiałów z zakresu analizy ryzyka za tajemnicę celną;
- 8) rozszerzenie zakresu osób zobowiązanych do przestrzegania tajemnicy celnej o urzędników państwowych, o których mowa w ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 86, poz. 953, z późn. zm.);
- 9) przyznanie Służbie Celnej uprawnienia do wykonywania zadań, o których mowa w art. 9 ust. 1 lit. a rozporządzenia Komisji (UE) nr 737/2010 z dnia 10 sierpnia 2010 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1007/2009 w sprawie handlu produktami z fok (Dz. Urz. UE L 216 z 17 sierpnia 2010 r.);
- 10) zastąpienie określenia „funkcjonariusz celny” sformułowaniem „funkcjonariusz Służby Celnej”;
- 11) przyznanie ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych uprawnienia do określenia innej właściwości miejscowej lub rzeczowej w uzasadnionych przypadkach;
- 12) przyznanie Szefowi Służby Celnej uprawnienia do wydawania zarządzeń;
- 13) przyznanie możliwości zlecenia wyznaczonym dyrektorom izb celnych wykonywania zadań, o których mowa w art. 2 pkt 8 rozporządzenia Rady (WE) nr 2173/2005 z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia systemu zezwoleń na przywóz drewna do Wspólnoty Europejskiej FLEGT;
- 14) rozszerzenie kompetencji Szefa Służby Celnej, określonych w art. 10 ust. 3 ustawy, o wykonywanie zadań, o których mowa w art. 9 ust. 1 lit. a rozporządzenia Komisji (UE) nr 737/2010 z dnia 10 sierpnia 2010 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1007/2009 w sprawie handlu produktami z fok (Dz. Urz. UE L 216 z 17 sierpnia 2010 r.), z jednoczesnym umożliwieniem zlecenia wykonywania tych zadań wyznaczonym dyrektorom izb celnych;

- 15) umożliwienie funkcjonariuszowi celnemu ubiegającemu się o stanowisko dyrektora departamentu lub jego zastępcy w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw finansów publicznych, wyłonionemu w naborze przeprowadzonym zgodnie z przepisami ustawy o służbie cywilnej, powołania na ww. stanowisko z zachowaniem statusu funkcjonariusza celnego;
- 16) wprowadzenie możliwości powołania na stanowisko zastępców dyrektora izby celnej do spraw służb wspomagających działalność Służby Celnej w zakresie organizacyjnym, logistycznym i technicznym osoby spośród członków korpusu służby cywilnej;
- 17) wprowadzenie możliwości przeniesienia dyrektora (zastępcy dyrektora) izby celnej lub naczelnika (zastępcy naczelnika) urzędu celnego na takie samo lub równorzędne stanowisko do innej jednostki organizacyjnej;
- 18) wskazanie w art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy, że Służba Celna jest uprawniona do przeprowadzania kontroli przestrzegania przepisów prawa podatkowego w zakresie przeładunku wyrobów akcyzowych, a także kontroli przestrzegania przepisów prawa podatkowego w zakresie obrotu samochodami osobowymi;
- 19) wskazanie w art. 30 ust. 3 pkt 1 ustawy, że Służba Celna jest uprawniona do kontroli prawidłowości i terminowości wpłat podatku akcyzowego od samochodów osobowych;
- 20) jednoznaczne wskazanie, w art. 40 ust. 4 ustawy, iż protokoły z czynności kontrolnych przeprowadzanych poza siedzibą, miejscem prowadzenia działalności gospodarczej oraz miejscem zamieszkania podmiotu podlegającego kontroli, są sporządzane w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości lub na żądanie podmiotu podlegającego kontroli;
- 21) odstąpienie w art. 46 ust. 2 ustawy od wymogu znajdowania się funkcjonariusza w oznakowanym pojeździe będącym w ruchu albo w pobliżu takiego pojazdu, jako przesłanki do zatrzymania środków transportu;
- 22) uproszczenie procedur postępowania audytowego;
- 23) usprawnienie i skrócenie przeprowadzanego przez organy Służby Celnej urzędowego sprawdzenia, o którym mowa w art. 64 ustawy;
- 24) uzupełnienie art. 72 ust. 1 ustawy przez wskazanie, iż funkcjonariusz, w celu realizacji zadań, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 4 – 6, oprócz uprawnień określonych w art. 32, ma prawo do wykonywania czynności, o których mowa w art. 75 § 2 i art. 285 § 2 Kodeksu postępowania karnego, a także odpowiednią zmianę delegacji zawartej w art. 72 ust. 7;
- 25) uzupełnienie art. 72 ust. 1 ustawy, poprzez wskazanie, iż funkcjonariusze celni, w celu realizacji zadań określonych w tym przepisie, są uprawnieni do wykonywania czynności doprowadzenia osoby zatrzymanej do sądu, prokuratury oraz zakładów opieki zdrowotnej;
- 26) wprowadzenie w art. 75b ustawy przepisu przyznającego funkcjonariuszom celnym uprawnień do posługiwania się pojazdami o niemożliwych do ustalenia danych identyfikujących;
- 27) wskazanie w art. 75c ustawy, że Służba Celna, w celu realizacji zadań w zakresie zapobiegania korupcji, będzie mogła korzystać z informacji uzyskanych przez uprawnione organy, służby i instytucje państwowe w wyniku wykonywania czynności operacyjno – rozpoznawczych, jak również, iż funkcjonariusze celni będą mogli uczestniczyć w realizowanych przez inne służby czynnościach operacyjno – rozpoznawczych;
- 28) wprowadzenie w art. 77 obowiązku składania przez kandydatów do służby w Służbie Celnej informacji o pełnieniu służby w Służbie Celnej: małżonka kandydata,

- krewnych do drugiego stopnia włącznie, powinowatych pierwszego stopnia oraz osób pozostających z kandydatem we wspólnym pożyciu (wspólnym gospodarstwie domowym);
- 29) poszerzenie w art. 82 ust. 6 ustawy zakresu upoważnienia o określenie wzoru znaku identyfikacyjnego funkcjonariusza celnego;
- 30) odstąpienie w art. 88 ustawy od określenia charakteru pracy, o którą może ubiegać się funkcjonariusz w innych instytucjach Unii Europejskiej niż Komisja Europejska oraz jednostkach powołanych i utworzonych przez instytucje Unii Europejskiej oraz organizacjach międzynarodowych; zastąpienie w art. 88 niezdefiniowanego pojęcia „agenda Wspólnot Europejskich” terminem obejmującym jednostki powołane lub utworzone przez instytucje Unii Europejskiej; dodanie dwóch nowych ustępów w art. 88 dotyczących odpowiednio świadczeń przysługujących oddelegowanym funkcjonariuszom oraz możliwości przyznania tym funkcjonariuszom dodatkowych świadczeń, określonych w akcie prawnym wydanym na podstawie art. 90 ustawy;
- 31) uregulowanie w art. 89 trybu oddelegowania przedstawiciela Służby Celnej przy polskich placówkach dyplomatycznych oraz przysługujących mu należności i świadczeń;
- 32) dodanie nowego art. 89a wprowadzającego możliwość czasowego delegowania funkcjonariusza do pełnienia służby na terytorium innego państwa, zarówno unijnego jak i pozaunijnego;
- 33) wprowadzenie w art. 90 ustawy upoważnienia dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych do określenia rodzaju, wysokości oraz warunków przyznania należności i świadczeń czasowo oddelegowanemu funkcjonariuszowi;
- 34) wskazanie, iż funkcjonariusz pełniący służbę w granicznych oddziałach celnych oraz w komórkach zwalczania przestępczości albo przewidywany do takiej służby może być poddany badaniu psychofizjologicznemu, w tym badaniu psychofizjologicznemu obejmującemu rejestrowanie specyficznych zmian reakcji psychofizjologicznych występujących w związku z zadawanymi funkcjonariuszowi pytaniami z wykorzystaniem wariografu;
- 35) uzupełnienie przepisu art. 102 ustawy poprzez wprowadzenie regulacji, zgodnie z którą Szef Służby Celnej w szczególnie uzasadnionych przypadkach będzie mógł skierować na badanie psychofizjologiczne z wykorzystaniem wariografu także innych funkcjonariuszy celnych przeprowadzających czynności kontrolne;
- 36) umożliwienie zwolnienia funkcjonariusza ze służby w przypadku podjęcia pracy w instytucji lub agendzie Wspólnoty Europejskiej oraz w organizacjach międzynarodowych, poprzez zmianę art. 105 ustawy o Służbie Celnej;
- 37) wprowadzenie w art. 106 ustawy nowej regulacji, zgodnie z którą stosunek służbowy wygaśnie również w sytuacji niezgłoszenia się funkcjonariusza do służby w przypadku prawomocnego wyroku sądowego uchylającego:
- a) decyzję o zwolnieniu ze służby
 - b) orzeczenie dyscyplinarne o wydaleniu ze służby;
- 38) wprowadzenie po art. 108 nowej regulacji umożliwiającej przywrócenie do służby funkcjonariusza zwolnionego ze służby w związku z powołaniem do innej służby państwowej, podjęciem pracy w instytucji lub agendzie Wspólnoty Europejskiej oraz w organizacjach międzynarodowych - bez konieczności udziału w postępowaniu kwalifikacyjnym;
- 39) odrębne uregulowanie w art. 112 rozkładu czasu służby dla funkcjonariuszy pełniących służbę na jednostkach pływających Służby Celnej;
- 40) wprowadzenie obowiązku dołączania do oświadczenia majątkowego – art. 123 - składanego corocznie przez funkcjonariusza celnego, informacji o pełnieniu służby

- w Służbie Celnej: małżonka, krewnych do drugiego stopnia włącznie, powinowatych pierwszego stopnia oraz osób pozostających we wspólnym pożyciu;
- 41) wprowadzenie w art. 124 zakazu posiadania przy sobie przez funkcjonariuszy pełniących służbę w oddziałach celnych oraz w komórkach zwalczania przestępczości, w czasie wykonywania obowiązków służbowych, przenośnych urządzeń telefonicznych oraz innych elektronicznych urządzeń służących do komunikacji; zakaz ten nie będzie dotyczył posiadania przy sobie urządzeń służbowych;
 - 42) wprowadzenie obowiązku udostępniania funkcjonariuszom celnym pełniącym służbę w oddziałach celnych oraz w komórkach zwalczania przestępczości, w uzasadnionych przypadkach, służbowych środków łączności w celach prywatnych;
 - 43) rozszerzenie przewidzianego w art. 126 ustawy zakazu także o osoby pozostające ze sobą w faktycznym wspólnym pożyciu (prowadzące wspólne gospodarstwo domowe),
 - 44) przyznanie kierownikowi urzędu uprawnienia do żądania od funkcjonariusza przedstawienia informacji o pełnieniu służby w Służbie Celnej: małżonka, krewnych do drugiego stopnia włącznie, powinowatych pierwszego stopnia oraz osób pozostających we wspólnym pożyciu;
 - 45) wprowadzenie obowiązku złożenia przez funkcjonariusza celnego informacji o pełnieniu służby w Służbie Celnej: małżonka, krewnych do drugiego stopnia włącznie, powinowatych pierwszego stopnia oraz osób pozostających we wspólnym pożyciu, także niezwłocznie po zaistnieniu zdarzenia powodującego konieczność aktualizacji złożonej poprzednio informacji;
 - 46) wprowadzenie obowiązku wyłączenia funkcjonariusza celnego z udziału w wykonywaniu czynności służbowych, w przypadku gdy podejmowane przez niego czynności służbowe dotyczą osób wymienionych w art. 126 ustawy o Służbie Celnej, jeżeli zostanie uprawdopodobnione istnienie okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości co do bezstronności funkcjonariusza celnego;
 - 47) zmianę upoważnienia do określenia spraw związanych z umundurowaniem funkcjonariuszy celnych;
 - 48) wykreślenie w art. 145 ustawy ustępu 4 zawierającego upoważnienie ustawowe do określania przez Radę Ministrów, w drodze rozporządzenia, wielokrotności kwoty bazowej;
 - 49) wprowadzenie regulacji umożliwiającej funkcjonariuszowi zwalnianemu ze służby w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy nabycie prawa do nagrody jubileuszowej przed upływem wymaganego okresu służby;
 - 50) przyznanie małżonkowi lub członkom rodziny zmarłego funkcjonariusza uprawnień do otrzymania niektórych świadczeń pieniężnych, jakie przysługiwały zmarłemu funkcjonariuszowi, np. nagrody rocznej czy nagrody jubileuszowej;
 - 51) skrócenie do 6 miesięcy okresu, po upływie którego ulega zniszczeniu notatka z przeprowadzonej ze sprawcą przewinienia dyscyplinarnego rozmowy dyscyplinującej;
 - 52) usunięcie wątpliwości, że sąd właściwy w sprawach z zakresu prawa pracy rozpatruje sprawy o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy, z wyjątkiem spraw o roszczenia wynikające z decyzji o: zwolnieniu funkcjonariusza ze służby, przeniesieniu, powierzeniu funkcjonariuszowi pełnienia obowiązków służbowych na innym stanowisku, przeniesieniu na niższe stanowisko albo zawieszeniu w pełnieniu obowiązków służbowych;
 - 53) zmianę art. 135 ust. 2 i art. 142. ust. 2 ustawy o Służbie Celnej polegającą na wskazaniu ministra właściwego do spraw finansów publicznych jako organu upoważnionego do wydania rozporządzenia zamiast Rady Ministrów.

Projektowane zmiany obejmujące nowelizację **art. 2** ustawy o Służbie Celnej polegają na przyznaniu Służbie Celnej nowych zadań w zakresie przeciwdziałania zjawisku korupcji w szeregach własnej formacji. Rozszerzenie współpracy z innymi służbami nastąpi w obszarze nowych zadań przyznanych Służbie Celnej, dodanych w **art. 2 ust. 1** ustawy o Służbie Celnej, obejmujących rozpoznawanie, wykrywanie i zapobieganie przestępstwom określonym w art. 228 i 231 Kodeksu karnego, popełnionym przez funkcjonariuszy celnych i pracowników organów Służby Celnej w związku z wykonywaniem czynności służbowych. Do wykonywania zadań dotyczących przeciwdziałania korupcji w Służbie Celnej zostaną zobowiązani: Szef Służby Celnej i dyrektorzy izb celnych. W celu efektywnej realizacji tych zadań organy Służby Celnej będą mogły zbierać i wykorzystywać niezbędne informacje zawierające dane osobowe, oraz przetwarzać je w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, także bez wiedzy i zgody osoby, której dane dotyczą. Ponadto, w celu realizacji zadań dotyczących przeciwdziałania korupcji, Służba Celna będzie mogła korzystać z informacji uzyskanych przez uprawnione organy, służby i instytucje państwowe w wyniku wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych, a funkcjonariusze celni będą mogli uczestniczyć w realizowanych przez inne służby czynnościach operacyjno-rozpoznawczych.

Jednocześnie projektowane założenia wprowadzają uprawnienia Szefa Służby Celnej do sprawowania kontroli prawidłowości wykonywania zadań należących do zakresu działania dyrektorów izb celnych, naczelników urzędów celnych oraz kontroli jednostek organizacyjnych obsługujących te organy, a także kontroli przestrzegania zasad etyki zawodowej, bezstronności i obiektywizmu postępowania funkcjonariuszy celnych.

Wprowadzenie powyższych regulacji ma na celu ujednolicenie polityki resortu finansów w zakresie kontroli wewnętrznej i funkcjonowania zasad etyki zawodowej. Konstrukcja proponowanych regulacji jest analogiczna do rozwiązań przyjętych w przepisach ustawy z dnia 21 czerwca 1996 r. o urzędach i izbach skarbowych (Dz. U. z 2004 r. Nr 121, poz. 1267, z późn. zm.).

W przepisach wykonawczych zostanie określony szczegółowy tryb postępowania w zakresie ww. kontroli, uwzględniający zakres sprawowanego nadzoru, konieczność bieżącego reagowania na informacje o występujących nieprawidłowościach i ich usuwania, a także potrzebę zapewnienia sprawności i skuteczności przeprowadzania kontroli, oraz rodzaje kontroli, ich zakres, kompetencje do prowadzenia kontroli, sposób ich przeprowadzania i dokumentowania ich przebiegu, a także sposób ustalania i przekazywania zainteresowanym wyników kontroli.

Wprowadzenie nowych regulacji w obszarze zadań wykonywanych przez Służbę Celną uwzględni zapisy zatwierdzonego w lipcu 2010 r. przez Podsekretarza Stanu, Szefa Służby Celnej *Programu Antykorupcyjnego Polskiej Służby Celnej 2010 – 2013+*, którego głównym celem jest zabezpieczenie Służby Celnej przed występowaniem zjawisk korupcyjnych. W tym zakresie Program zakłada realizację szeregu działań zmierzających do wyposażenia funkcjonariuszy celnych w niezbędne narzędzia do przeciwdziałania korupcji we własnych szeregach. Zatem proponowane regulacje poszerzą zakres wewnętrznych działań kontrolnych Służby Celnej, a jednocześnie przyczynią się do wzmocnienia pozycji Służby Celnej w ocenie społecznej, ułatwią relacje z partnerami zewnętrznymi, a także będą stanowiły jednoznaczny sygnał dla funkcjonariuszy celnych i pracowników organów Służby Celnej o braku tolerancji dla zachowań korupcyjnych.

Nowelizacja art. 2 ustawy obejmuje również przyznanie Służbie Celnej uprawnienia do wykonywania zadań, o których mowa w art. 9 ust. 1 lit. a rozporządzenia Komisji (UE) nr 737/2010 z dnia 10 sierpnia 2010 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1007/2009 w sprawie handlu produktami z fok (Dz. Urz. UE L 216 z 17 sierpnia 2010 r.). Zadanie to polega – tak jak w

przypadku pozwoleń FL. EGT – na weryfikacji stosownych dokumentów wydanych przez inne organy.

Zakłada się wprowadzenie **art. 7a** ustawy o Służbie Celnej, który będzie zobowiązywał:

- przewoźnika lotniczego, wykonującego loty międzynarodowe, do przekazywania informacji, o której mowa w art. 202a ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – *Prawo Lotnicze* (Dz. U. z 2006 r. Nr 100, poz. 696, z późn. zm.), dotyczącej pasażerów znajdujących się na pokładzie statku powietrznego, który będzie lądował na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz

- przewoźnika morskiego, wykonującego międzynarodową żeglugę pasażerską, do przekazywania informacji, o której mowa w art. 35a ustawy z dnia 8 listopada 2000 r. o *bezpieczeństwie morskim* (Dz. U. z 2006 r., Nr 99, poz. 693 z późn. zm.), dotyczącej pasażerów znajdujących się na pokładzie statku morskiego, który będzie przybywał do portu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W związku z tym, iż Służba Celna zapewnia ochronę i bezpieczeństwo obszaru celnego Unii Europejskiej, w tym zgodność z prawem przywozu towarów na ten obszar, ww. informacje będą przekazywane na wniosek naczelnika urzędu celnego właściwego ze względu na miejsce pierwszego lądowania statku powietrznego lub przybycia statku morskiego do portu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czyli miejsce wprowadzenia towarów na obszar celny Unii Europejskiej. Naczelnik urzędu celnego będzie występował z ww. wnioskiem, w przypadku gdy jest to konieczne do realizacji ustawowych zadań Służby Celnej.

Wprowadzenie powyższej regulacji będzie służyło efektywnej realizacji zadań Służby Celnej, w szczególności przyczyni się do zwalczania przestępstw i wykroczeń, oraz przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych. Organy Służby Celnej mając dostęp do danych pasażerów jeszcze przed lądowaniem statku powietrznego lub przybyciem statku morskiego do portu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, będą mogły podjąć odpowiednie działania, mające na celu wykrycie i zapobieżenie ewentualnym naruszeniom prawa.

Zmiana **art. 8** ustawy o Służbie Celnej będzie polegała na rozszerzeniu tajemnicy celnej, przez objęcie nią materiałów przetwarzanych i wytwarzanych w zakresie prowadzonej przez organy Służby Celnej analizy ryzyka. W związku z realizacją ustawowych zadań przez organy Służby Celnej oraz wytwarzaniem i przetwarzaniem informacji z tym związanych, w szczególności istotnych dla kontroli, pojawiła się konieczność wzmocnienia bezpieczeństwa przedmiotowych informacji poprzez objęcie ich tajemnicą celną. Stosowanie ustawy w zakresie tajemnicy celnej wskazuje na potrzebę uzupełnienia informacji objętych jej zakresem. Przepisy ustawy o Służbie Celnej nie obejmują swoim zakresem informacji wytworzonych przez organy Służby Celnej oraz nie zawierają wyraźnego wyodrębnienia obowiązku właściwego zabezpieczania również informacji wytwarzanych i przetwarzanych w systemach informatycznych.

Obecnie ochrona informacji na podstawie przepisów normujących tajemnicę celną, obejmuje swoim zakresem jedynie materiały uzyskane przez organy Służby Celnej. Mając na uwadze, iż Służba Celna ma obowiązek chronić dane osobowe, a także inne informacje, które na mocy przepisów odrębnych podlegają ochronie, w zakresie działań Służby Celnej pojawiła się potrzeba zabezpieczenia informacji przetwarzanych, a także materiałów wytwarzanych przez organy Służby Celnej. Należy zauważyć, iż informacje wytworzone przez organy Służby Celnej w ramach wykonywania ustawowych zadań, w szczególności w zakresie kontroli będące wynikami analizy ryzyka, w tym również plany kontroli, a także materiały z zakresu zwalczania przestępczości są informacjami istotnymi, które wymagają podwyższonej ochrony przed ujawnieniem niepowołanym osobom. Jednocześnie, mając na uwadze, iż szybkość przekazywania informacji wymaga ich przetwarzania w systemach informatycznych, należy wprowadzić odpowiednie regulacje prawne wzmacniające bezpieczeństwo informacji

przetwarzanych przy pomocy licznych systemów i aplikacji informatycznych, które ułatwiając pracę organom Służby Celnej przyczyniają się do efektywniejszego wykonywania ustawowych zadań.

Ponadto, należy dodać, iż w obecnym stanie prawnym, w stosunku do kontrolowanego lub strony postępowania, organ Służby Celnej może wyłączyć wyniki analizy ryzyka z akt kontroli bądź akt postępowania, ze względu na interes publiczny na podstawie art. 179 Ordynacji podatkowej, a więc kontrolowany jak również strona postępowania nie będą uprawnieni do wglądu do przedmiotowych informacji. Natomiast w przypadku, kiedy z wnioskiem o dostęp do informacji publicznej, występuje inny podmiot niż kontrolowany czy strona postępowania, czyli w sytuacji gdy organ Służby Celnej nie prowadzi kontroli czy też postępowania, będą stosowane przepisy ustawy o dostępie do informacji publicznej, na gruncie której, interes publiczny nie stanowi przesłanki do odmowy udostępnienia informacji będących ustaleniami analizy ryzyka.

Potrzebę ochrony materiałów będących wynikami analizy ryzyka, podkreślił WSA we Wrocławiu w postanowieniu z dnia 20 maja 2011 r. (sygn. I SA/Wr 366/11), wskazując, iż dokumenty tworzone przez komórki zarządzania ryzykiem organów Służby Celnej z założenia zawierają treści przeznaczone jedynie dla organów Służby Celnej. Natomiast udostępnianie tego typu informacji niewątpliwie godzi w interes publiczny.

A zatem, w związku z tym, iż obecnie obowiązujące przepisy prawne inne niż ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, odnoszące się do ochrony informacji np. ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, nie obejmują swoim zakresem ustaleń przeprowadzonej analizy ryzyka oraz mając na uwadze ograniczony krąg osób, którym informacje te mogą być udostępniane, zakłada się rozszerzenie tajemnicy celnej, przez objęcie nią informacji będących ustaleniami analizy ryzyka.

Uwzględniając fakt, że w jednostkach organizacyjnych Służby Celnej są zatrudnieni pracownicy na podstawie ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 86, poz. 953, z późn. zm.), którzy w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych mogą mieć dostęp do informacji stanowiących tajemnicę celną, zasadne jest rozszerzenie obowiązku przestrzegania tajemnicy celnej także na tę grupę zawodową.

W **art. 8 ust. 2** ustawy o Służbie Celnej ustawodawca wprowadził skrót dla funkcjonariusza celnego. Projektuje się zmianę sformułowania na „funkcjonariusz Służby Celnej”. Propozycja zmiany wynika z faktu, że Służba Celną nie zajmuje się wyłącznie zadaniami związanymi z cłem. Zaproponowana zmiana będzie w większym zakresie odzwierciedlała zadania Służby Celnej i pozwoli na większą identyfikację z tą służbą.

Projekt założeń przewiduje dodanie w **art. 9** ustawy o Służbie Celnej ust. 4, zawierającego fakultatywne upoważnienie dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych do określenia, w drodze rozporządzenia, właściwości miejscowej lub rzeczowej organów Służby Celnej, innej aniżeli właściwość miejscowa dyrektorów izb celnych i naczelników urzędów celnych wynikająca z art. 9 ust. 3 ustawy. Projektowana zmiana umożliwi przyznanie konkretnemu organowi Służby Celnej lub grupie organów uprawnień do realizacji określonych zadań, w celu zwiększenia efektywności działań Służby Celnej.

Projekt założeń przewiduje wprowadzenie w **art. 10** ustawy o Służbie Celnej przepisu upoważniającego Szefa Służby Celnej do wydawania zarządzeń. Wprowadzenie w ustawie o Służbie Celnej proponowanego instrumentu prawnego ułatwi zarządzanie formacją, jaką jest Służba Celną.

Projekt przewiduje również wyposażenie ministra właściwego do spraw finansów publicznych w uprawnienie do określenia wytycznych w zakresie przestrzegania zasad Służby Celnej oraz w sprawie zasad etyki funkcjonariusza Służby Celnej. Projektowana zmiana ma na celu zapewnienie spójności z brzmieniem ślubowania, o którym mowa w art. 83 ust. 1 ustawy o Służbie Celnej, jak również wprowadzenie rozwiązań analogicznych do funkcjonujących na podstawie ustawy o służbie cywilnej.

Planuje się również umożliwienie przyznania uprawnień do wykonywania zadań, o których mowa w art. 2 pkt 8 rozporządzenia Rady (WE) nr 2173/2005 z dnia 20 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia systemu zezwoleń na przywóz drewna do Wspólnoty Europejskiej FLEGT wyznaczonym dyrektorom izb celnych. Projektuje się, że zmiana ta nastąpi poprzez dodanie ustępu umożliwiającego ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych wydanie stosownego rozporządzenia. Zmiana ta pozwoli na decentralizację zadań w tym zakresie.

W zakresie **art. 10 ust. 3** ustawy, wskazującego zadania Szefa Służby Celnej, proponuje się dodanie wykonywania zadań, o których mowa w art. 9 ust. 1 lit. a rozporządzenia Komisji (UE) nr 737/2010 z dnia 10 sierpnia 2010 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1007/2009 w sprawie handlu produktami z fok. Projekt dopuszcza możliwość przekazania uprawnienia do realizacji ww. zadania wyznaczonym dyrektorom izb celnych.

Projektowana nowelizacja przewiduje doprecyzowanie **art. 26** ustawy o Służbie Celnej, w wyniku której stworzona zostanie gwarancja, iż w sytuacji wyłonienia w naborze, przeprowadzonym zgodnie z przepisami ustawy o służbie cywilnej, kandydata będącego funkcjonariuszem celnym możliwe będzie jego powołanie na stanowisko dyrektora departamentu lub zastępcy dyrektora departamentu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw finansów publicznych – z zachowaniem przez niego statusu funkcjonariusza celnego.

W tym zakresie projekt przewiduje doprecyzowanie zasad wyłaniania kandydatów do obsadzenia wyższych stanowisk w służbie cywilnej będących równocześnie wyższymi stanowiskami kierowniczymi w jednostkach organizacyjnych Służby Celnej oraz sposobu obsadzania tych stanowisk.

Zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy o Służbie Celnej, funkcjonariusz celny może ubiegać się o stanowisko dyrektora departamentu i jego zastępcy w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw finansów publicznych, obsadzane odpowiednio zgodnie z przepisami ustawy o służbie cywilnej. Przepis ten, jako regulujący zasady obsadzania stanowisk dyrektora i zastępcy dyrektora niektórych komórek organizacyjnych ministerstwa, należy rozpatrywać w kontekście generalnych zasad obsadzania tego rodzaju stanowisk jako wyższych stanowisk w służbie cywilnej, ze względu na odesłanie do przepisów ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. Nr 227, poz. 1505, z późn. zm.). Powyższy sposób regulacji wskazuje na zamiar zachowania zasad obowiązujących w służbie cywilnej, pomimo formalnego zakwalifikowania tych stanowisk jako stanowisk w Służbie Celnej, rozumianej jako wyodrębniony i zorganizowany obszar funkcjonowania państwa, w tym przede wszystkim zamiar zachowania obowiązujących w służbie cywilnej zasad otwartości i konkurencyjności wyłaniania kandydatów na wyższe stanowiska w służbie cywilnej. Należy zauważyć, że określenie „obsadzanie stanowisk” nie jest używane w przepisach ustawy o Służbie Celnej w odniesieniu do innych sytuacji, niż obsadzanie stanowisk dyrektora i zastępcy dyrektora komórek organizacyjnych w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw publicznych, będących równocześnie wyższymi stanowiskami kierowniczymi

w jednostkach organizacyjnych Służby Celnej. Określenie to jest natomiast właściwe dla przepisów ustawy o służbie cywilnej i odnosi się przede wszystkim do regulacji sposobu dokonywania czynności prowadzących do zatrudnienia na wyższym stanowisku w służbie cywilnej. Zatem przepisami ustawy o służbie cywilnej, które zgodnie z przepisem art. 26 ust. 3 ustawy o Służbie Celnej miałyby być stosowane odpowiednio do obsadzania stanowisk dyrektora i zastępcy dyrektora komórek organizacyjnych w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw publicznych, będących równocześnie wyższymi stanowiskami kierowniczymi w jednostkach organizacyjnych Służby Celnej, są przepisy:

- art. 59 ust. 2 i 3 ustawy – stosowane w przypadku wyłonienia kandydata w drodze naboru albo,
- art. 54 ust. 2 ustawy – stosowane do obsadzenia stanowiska zastępcy dyrektora departamentu w przypadku wyłonienia kandydata bez przeprowadzania naboru.

O ile w przypadku przepisu art. 54 ust. 2 ustawy o służbie cywilnej jego odpowiednie stosowanie do obsadzenia stanowiska zastępcy dyrektora departamentu oznacza przeniesienie funkcjonariusza celnego spełniającego warunki wynikające z tego przepisu, o tyle w przypadku ogłoszenia naboru na dane stanowisko ustalenie sposobu odpowiedniego stosowania przepisów ustawy o służbie cywilnej nastrocza istotne wątpliwości interpretacyjne. Wątpliwości te dotyczą zwłaszcza zasad prowadzenia takiego naboru, w tym warunków ubiegania się o dane stanowisko.

Cytowany wyżej przepis art. 26 ust. 3 ustawy o Służbie Celnej budzi też wątpliwości interpretacyjne ze względu na pozorne wprowadzenie uprawnienia dla funkcjonariuszy celnych ubiegania się o stanowiska dyrektora i zastępcy dyrektora departamentu w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Pozorność tego przepisu polega na tym, że nie rozszerza on kręgu osób, które na mocy art. 53 ustawy o służbie cywilnej mogą ubiegać się o zatrudnienie na wyższym stanowisku w służbie cywilnej. Przepis ten nie wyklucza funkcjonariuszy celnych z prawa ubiegania się o zatrudnienie na takich stanowiskach, jednakże w razie wyłonienia funkcjonariusza celnego w drodze naboru na dane wyższe stanowisko w służbie cywilnej byłby on zatrudniany na podstawie umowy o pracę, a nie mógłby pełnić służby na tym stanowisku jako funkcjonariusz celny. Proponuje się zmianę art. 26 ustawy o Służbie Celnej, w celu zagwarantowania, by w razie wyłonienia w naborze kandydata będącego funkcjonariuszem celnym możliwe było jego powołanie na stanowisko dyrektora departamentu lub zastępcy dyrektora departamentu z zachowaniem przez niego statusu funkcjonariusza celnego. Dokonanie proponowanej zmiany umożliwi wyłonienie – w wyniku naboru – kandydata zarówno z członków korpusu służby cywilnej, jak i z funkcjonariuszy celnych, który osiągnie najlepsze wyniki w postępowaniu dotyczącym naboru na omawiane stanowiska.

Konieczne jest jednocześnie doprecyzowanie przepisów ustawy o służbie cywilnej, tak aby z drugiej strony zachować właściwą dla służby cywilnej zasadę wyłaniania kandydatów do zatrudnienia w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru prowadzonego przez dyrektora generalnego urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Nowe regulacje powinny zachować, tam gdzie to jest wymagane, ograniczenia w dostępie do stanowisk w Służbie Celnej wynikające z obowiązującego przepisu art. 23 ust. 2 ustawy o Służbie Celnej. W takim przypadku w ogłoszeniu o naborze byłby zamieszczany warunek posiadania statusu funkcjonariusza celnego. Należałoby jednak wprowadzić w art. 55 ustawy o służbie cywilnej obowiązek umieszczania w ogłoszeniu o naborze informacji o tym, że warunek posiadania statusu funkcjonariusza celnego wynika z przepisu art. 23 ust. 2 ustawy o Służbie Celnej.

Należałoby również zachować istniejącą w obowiązującym stanie prawnym możliwość przeniesienia funkcjonariusza celnego na stanowisko zastępcy dyrektora departamentu będące równocześnie wyższym stanowiskiem kierowniczym w jednostkach organizacyjnych Służby

Celnej na zasadach analogicznych, jak wynikające z przepisu art. 54 ust. 2 ustawy o służbie cywilnej.

W art. 27 ustawy projekt wprowadza możliwość powołania na stanowisko zastępcy dyrektora izby celnej do spraw służb wspomagających działalność Służby Celnej w zakresie organizacyjnym, logistycznym i technicznym, w wyniku rekrutacji, osoby spośród członków korpusu służby cywilnej, poprzez wyłączenie zastosowania w takim przypadku warunków określonych w art. 27 ust. 10, tj. dotyczących powoływania funkcjonariuszy z korpusu oficerów Służby Celnej lub korpusu generałów Służby Celnej. Jednocześnie projekt zakłada rezygnację w takim przypadku ze spełnienia wymogów określonych w art. 27 ust. 9 pkt 5, tj. wymogów dotyczących posiadania co najmniej czteroletniego doświadczenia w zakresie obejmującym zagadnienia celne lub podatkowe. Wprowadzenie projektowanej zmiany umożliwi wykorzystanie w Służbie Celnej kwalifikacji zdobytych przez kandydata poza służbą, uelastyczni zarządzanie zasobami ludzkimi i pozwoli na odblokowanie etatów funkcjonariuszy celnych. Uwolnione w ten sposób etaty będą mogły zostać przekazane do urzędów, w których zostaną wykorzystane w obszarach najbardziej potrzebujących wsparcia.

Projekt przewiduje w art. 29 ustawy o Służbie Celnej dodanie przepisu umożliwiającego przeniesienie dyrektora (zastępcy dyrektora) izby celnej lub naczelnika (zastępcy naczelnika) urzędu celnego na takie samo lub równorzędne stanowisko do innej jednostki organizacyjnej, poprzez odesłanie do stosowania odpowiednio art. 86 ust. 2 – 7 ustawy.

Dobór kandydatów na stanowiska: dyrektora, zastępcy dyrektora izby celnej oraz naczelnika lub zastępcy naczelnika urzędu celnego jest dokonywany, stosownie do art. 28 ustawy o Służbie Celnej, w drodze rekrutacji. Uzasadnione jest zatem umożliwienie dyrektorowi (zastępcy dyrektora) izby celnej lub naczelnikowi (zastępcy naczelnika) urzędu celnego, którzy przeszli przed powołaniem na stanowisko kierownicze etap rekrutacji, przeniesienia na takie samo lub równorzędne stanowisko bez konieczności przeprowadzenia ponownej rekrutacji. Wprowadzenie powyższej możliwości ma na celu uelastycznienie zarządzania osobami na wyższych stanowiskach kierowniczych w jednostkach organizacyjnych Służby Celnej. Projektowana zmiana wpłynie ponadto na rozwój służby i umożliwi wykorzystanie kwalifikacji zdobytych przez funkcjonariusza na poprzednim stanowisku kierowniczym w nowym miejscu pełnienia służby.

Zmiany wymagają przepisy art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy o Służbie Celnej, poprzez wskazanie, że Służba Celna jest uprawniona do przeprowadzania kontroli przestrzegania przepisów prawa podatkowego również w zakresie przeładunku wyrobów akcyzowych. Przedmiotowa zmiana jest podyktowana koniecznością dostosowania ustawy o Służbie Celnej do przepisów ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2011 r. Nr 108, poz. 626, z późn. zm.), która w art. 2 ust. 1 pkt 10 i 12 posługuje się pojęciem przeładunku.

W związku z obecnym brzmieniem przepisów ustawy o podatku akcyzowym, powstała potrzeba dostosowania przepisów ustawy o Służbie Celnej do regulacji zawartych w tym akcie normatywnym. Przepis art. 1 ustawy o podatku akcyzowym stanowi, iż ustawa określa opodatkowanie podatkiem akcyzowym wyrobów akcyzowych oraz samochodów osobowych, organizację obrotu wyrobami akcyzowymi, a także oznaczanie znakami akcyzy. Z uwagi na to, iż samochody osobowe nie są wyrobami akcyzowymi, projektowane przepisy wprowadzają zmiany w art. 30 ust. 2 pkt 2 oraz ust. 3 pkt 1 ustawy o Służbie Celnej, poprzez wskazanie, iż Służba Celna jest uprawniona także do przeprowadzania kontroli przestrzegania przepisów prawa podatkowego w zakresie opodatkowania samochodów osobowych podatkiem akcyzowym oraz do kontroli prawidłowości i terminowości wpłat

podatku akcyzowego od samochodów osobowych podlegających opodatkowaniu tym podatkiem.

Czynności w zakresie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów prawa odnoszące się do samochodów osobowych, z uwagi na brak innej możliwości, Służba Celna realizuje obecnie korzystając z uprawnień do ścigania przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych oraz kontroli podatkowej. Ustalenia dokonywane przez funkcjonariuszy celnych w toku postępowań w sprawach karnych skarbowych stanowią podstawę do dalszego wszczynania postępowań podatkowych. Rozwiązanie to jest jednak pracochłonne i długotrwałe, a przede wszystkim uciążliwe dla podatników.

Mając powyższe na uwadze, a w szczególności fakt, że efekty nadzoru mogą być osiągnięte przy zaangażowaniu o wiele mniej kosztownych i czasochłonnych czynności oraz będą mniej dolegliwe dla kontrolowanych podmiotów, proponuje się poddanie tego obszaru pod kontrolę wykonywaną przez Służbę Celną w trybie rozdziału 3 ustawy. W związku z tym proponuje się dodanie w art. 30 ust. 2 pkt 2 oraz w ust. 3 pkt 1 kontroli w zakresie samochodów osobowych.

Objęcie tego obszaru kontrolą w trybie przewidzianym w rozdziale 3 ustawy umożliwi szybką reakcję Służby Celnej na występujące nieprawidłowości czy to w odniesieniu do składania przez podatników deklaracji podatkowych czy też w odniesieniu do terminowej wpłaty podatku. Pozwoli funkcjonariuszom celnym realizującym kontrolę bezpośrednio w terenie na ustalenie, czy od samochodu uiszczono należne zobowiązania podatkowe, a w przypadku ujawnienia nieprawidłowości, kontrolowany będzie miał możliwość złożenia deklaracji i rozliczenia zobowiązania podatkowego, bez konieczności wszczynania postępowania podatkowego i wydawania decyzji określającej zobowiązanie.

Wprowadzenie przedmiotowej zmiany spowoduje nadanie właściwej kolejności działaniom wykonywanym przez Służbę Celną, dotyczącym przestrzegania przepisów prawa podatkowego w zakresie podatku akcyzowego od samochodów osobowych, począwszy od kontroli wywiązywania się podatnika z zobowiązań podatkowych, a nie od ścigania sprawcy przestępstwa.

Zakłada się doprecyzowanie przepisu **art. 40 ust. 4** ustawy o Służbie Celnej, poprzez jednoznaczne wskazanie, iż protokoły z czynności kontrolnych przeprowadzanych poza siedzibą, miejscem prowadzenia działalności gospodarczej oraz miejscem zamieszkania podmiotu podlegającego kontroli, tj. w miejscach o których mowa w art. 36 ust. 2 i 3 ustawy, są sporządzane w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości lub na żądanie podmiotu podlegającego kontroli. Przedmiotowa zmiana będzie polegała na zastąpieniu spójnika „oraz” spójnikiem „lub”. Z tak sformułowanego przepisu, będzie jednoznacznie wynikać, iż protokoły z czynności kontrolnych należy sporządzić w przypadku ujawnienia nieprawidłowości, natomiast w innych przypadkach na żądanie podmiotu podlegającego kontroli, a zatem obie przesłanki mogą wystąpić jednocześnie lub niezależnie od siebie.

Przewiduje się zmianę **art. 46 ust. 2** ustawy o Służbie Celnej polegającą na odstąpieniu od wymogu znajdowania się funkcjonariusza w oznakowanym pojeździe będącym w ruchu albo w pobliżu takiego pojazdu, jako przesłanki do zatrzymania środków transportu. Przedmiotowa zmiana ma na celu zbliżenie przepisów ustawy o Służbie Celnej, do regulacji obecnie funkcjonujących w innych służbach, które są uprawnione do kontroli ruchu drogowego.

Projekt przewiduje zmianę **art. 56 i art. 57 ust. 1** ustawy o Służbie Celnej zmierzającą do doprecyzowania celu postępowania audytowego i tym samym ograniczenia liczby czynności formalnych po stronie przedsiębiorcy i organu. W trakcie prowadzonych postępowań

audytowych zidentyfikowane zostały obszary dotyczące procedury przeprowadzania audytu, które mogą wpływać na podniesienie jakości współpracy z przedsiębiorcą i szybkość postępowania. Koniecznym jest zatem doprecyzowanie celu postępowania audytowego i tym samym ograniczenie liczby czynności formalnych po stronie przedsiębiorcy i organu. Należy zatem wprowadzić przepis jednoznacznie wskazujący że celem postępowania audytowego jest wydanie określonych zezwoleń, a nie tylko weryfikacja spełniania warunków. Tak sformułowany cel postępowania audytowego umożliwi odejście od wszczynania w sprawie jednego wniosku o wydania zezwolenia dwóch postępowań (postępowania w sprawach celnych i postępowania audytowego), co ograniczy liczbę czynności formalnych i przyspieszy postępowanie.

Ponadto projekt zakłada wprowadzenie **art. 62a** zawierającego podstawę prawną umożliwiającą wspieranie osoby, która uzyskała zezwolenie, w dalszym spełnianiu przez nią wymaganych warunków, co stanowi nowe rozwiązanie.

Zgodnie z regulacjami wspólnotowymi dotyczącymi skutków wydawania określonych pozwoleń ich posiadacze podlegają ograniczonej liczbie kontroli. Natomiast są oni objęci systemem monitorowania, który jest ukierunkowany na wczesne sygnalizowanie przedsiębiorcy potencjalnych zagrożeń związanych z możliwością utraty pozwoleń. Monitorowanie ryzyka powstania nieprawidłowości pozwoli na uniknięcie sytuacji, w której konieczne będzie cofnięcie pozwolenia, w miejsce podjęcia przez posiadającego zezwolenie ukierunkowanych przez organ Służby Celnej, działań usprawniających jego działalność gospodarczą. Zatem, aby uniknąć konieczności wszczynania u posiadaczy zezwoleń kontroli, co wiąże się z zachowaniem reżimów z nią związanych, np. w sytuacji zmian lub rozszerzenia działalności gospodarczej o obrót towarami o podwyższonym stopniu ryzyka, powstania nowych lokalizacji, w których prowadzona będzie działalność obejmująca sprawy celne, czy też zmiany systemu księgowego, zasadnym jest wprowadzenie podstawy prawnej umożliwiającej wizytę organu Służby Celnej u przedsiębiorcy w celu dokonania oceny ryzyk i ewentualne ukierunkowanie działań przedsiębiorcy, co może zapobiec utracie zezwolenia. Rozwiązanie to umożliwi również przedsiębiorcom wnioskowanie do organu Służby Celnej o weryfikację zagrożeń i ich ocenę pod kątem dalszego utrzymywania zezwolenia.

W zakresie przeprowadzanego przez organy Służby Celnej urzędowego sprawdzenia, o którym mowa w **art. 64** ustawy, projektowane zmiany mają przede wszystkim na celu usprawnienie i skrócenie przedmiotowego postępowania, co korzystnie wpłynie na podmioty prowadzące działalność podlegającą tej procedurze.

Projekt ma na celu usprawnienie i uproszczenie urzędowego sprawdzenia w podmiotach, o których mowa w **art. 64 ust. 2 pkt 2** ustawy. Regulacja zakłada, iż w przypadku ww. podmiotów nie będzie wymagany 14-dniowy termin na złożenie właściwemu naczelnikowi urzędu celnego zgłoszenia działalności podlegającej kontroli, o którym mowa w **art. 64 ust. 3** ustawy. Urzędowe sprawdzenie w ww. podmiotach jest bowiem przeprowadzane w ramach postępowania o wydanie zezwolenia na wykonywanie określonej działalności gospodarczej regulowanej przepisami prawa celnego lub podatkowego w zakresie podatku akcyzowego.

Zakłada się uzupełnienie **art. 72 ust. 1** ustawy, przez wskazanie, iż funkcjonariusze celni w celu realizacji zadań z zakresu rozpoznawania, wykrywania, zapobiegania i zwalczania przestępstw lub przestępstw skarbowych i wykroczeń skarbowych oraz ścigania ich sprawców, są uprawnieni do wykonywania czynności zatrzymania i przymusowego sprowadzenia podejrzanego oraz zatrzymania i przymusowego doprowadzenia świadka, w przypadkach ich nieusprawiedliwionego niestawiennictwa na wezwanie organu

prowadzącego postępowanie karne lub postępowanie w sprawie o przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe.

Aktualnie w postępowaniu w sprawach o przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe, do przeprowadzania przedmiotowych czynności Służba Celna jest uprawniona na podstawie art. 150 § 3 Kodeksu karnego skarbowego, natomiast w prowadzonych postępowaniach o przestępstwa określone w art. 2 ust. 1 pkt 6 ustawy o Służbie Celnej, na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o Służbie Celnej i art. 312 pkt 1 Kodeksu postępowania karnego.

W związku z tym, że regulacja art. 72 ustawy o Służbie Celnej nie wskazuje na to uprawnienie, nie jest możliwe uregulowanie trybu przeprowadzania tych czynności w przepisach wykonawczych.

Należy dodać, iż czynność zatrzymania, o której mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1 ustawy o Służbie Celnej odnosi się tylko do zatrzymania określonego w art. 244 Kodeksu postępowania karnego.

Wprowadzenie powyższej regulacji podyktowane jest potrzebą zapewnienia odpowiedniej skuteczności podejmowanych przez funkcjonariuszy czynności, a także potrzebą ochrony dóbr osobistych i praw majątkowych osób, wobec których zostały podjęte. Wyrażne określenie sposobu wykonywania tych czynności, analogicznie jak w przypadku zatrzymywania, o którym mowa w art. 72 ust. 1 pkt 1 ustawy o Służbie Celnej, pozwoli na uwzględnienie ochrony i zapewnienie praw konstytucyjnych osób zatrzymywanych w różnych celach, określonych w przepisach Kodeksu postępowania karnego.

W związku z powyższym, zakłada się również zmianę delegacji ustawowej zawartej w art. 72 ust. 7 ustawy. Wobec tego powstanie konieczność zmiany rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2010 r. w sprawie sposobu wykonywania niektórych czynności przez funkcjonariuszy celnych oraz trybu i zakresu współpracy Służby Celnej z Policją i Strażą Graniczną (Dz. U. Nr 212, poz. 1386).

Jednocześnie, zakłada się uzupełnienie przepisu **art. 72 ust. 1** ustawy o Służbie Celnej, poprzez wskazanie, iż funkcjonariusze celni, w celu realizacji zadań określonych w tym przepisie, są uprawnieni do wykonywania czynności doprowadzenia osoby zatrzymanej do sądu, prokuratury oraz zakładów opieki zdrowotnej.

Obecne przepisy art. 72 ustawy o Służbie Celnej przewidują, że osobę zatrzymaną w trybie art. 244 § 1 Kodeksu postępowania karnego (uzasadnione podejrzenie, że osoba popełniła przestępstwo) Służba Celna doprowadza do Policji lub Straży Granicznej albo zwalnia. Brak jest uregulowań w zakresie doprowadzania osoby osadzonej w jednostce Policji lub Straży Granicznej do prokuratora lub sądu lub zakładu opieki zdrowotnej. Formalnie osoba taka pozostaje w dyspozycji Służby Celnej, która dokonała zatrzymania, do czasu ewentualnego tymczasowego aresztowania. Doprowadzanie osoby zatrzymanej przez Służbę Celną i umieszczonej w pomieszczeniu jednostki organizacyjnej Policji lub pomieszczeniu jednostki organizacyjnej Straży Granicznej przeznaczonym dla osób zatrzymanych, w celu przesłuchania przez prokuratora lub sąd powinno być dokonywane również przez Służbę Celną.

Projekt zakłada wprowadzenie w **art. 75b** ustawy przepisu przyznającego funkcjonariuszom celnym uprawnienia do posługiwania się pojazdami o niemożliwych do ustalenia danych identyfikujących.

W celu efektywnej realizacji przez Służbę Celną zadań z zakresu rozpoznawania, wykrywania, zapobiegania i zwalczania przestępstw lub przestępstw skarbowych oraz ścigania ich sprawców zakłada się wprowadzenie w **art. 75b** ustawy przepisu, na mocy którego nastąpi przyznanie funkcjonariuszom celnym uprawnienia do posługiwania się pojazdami o niemożliwych do ustalenia danych identyfikujących, które to pojazdy będą wykorzystywane do obserwowania i rejestrowania, przy użyciu środków technicznych,

obrazu zdarzeń w miejscach publicznych oraz dźwięku towarzyszącego tym zdarzeniom, co niewątpliwie przyczyni się do zwiększenia wykrywalności przestępstw ściganych przez Służbę Celną.

Projekt zakłada ponadto, że Służba Celną w celu realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania i zapobiegania korupcji, będzie mogła korzystać z informacji uzyskanych przez uprawnione organy, służby i instytucje państwowe w wyniku wykonywania czynności operacyjno – rozpoznawczych, jak również, iż funkcjonariusze celni będą mogli uczestniczyć w realizowanych przez inne służby czynnościach operacyjno – rozpoznawczych.

Projekt wprowadza w **art. 77** obowiązek składania przez kandydatów do służby w Służbie Celnej informacji o pełnieniu służby w Służbie Celnej: małżonka kandydata, krewnych do drugiego stopnia włącznie, powinowatych pierwszego stopnia oraz osób pozostających z kandydatem w faktycznym wspólnym pożyciu (wspólnym gospodarstwie domowym). Informacja powinna również uwzględniać miejsce zatrudnienia ww. osób oraz stosunek łączący kandydata z tą osobą.

Wprowadzenie powyższego obowiązku ma celu ograniczenie zjawiska nepotyzmu w Służbie Celnej, a jednocześnie zapewni wiedzę o sytuacjach, które mogą powodować konflikt interesów. Będzie również stanowiło krok w kierunku wzmocnienia autorytetu i wiarygodności Służby Celnej.

Wprowadzenie przedmiotowego obowiązku jest niezbędne i przydatne do osiągnięcia ww. celów. W konsekwencji, związane z tym obowiązkiem, zakres i stopień ograniczenia prawa do prywatności (art. 47 Konstytucji) odpowiada wymogom proporcjonalności określonym w art. 31 ust. 3 Konstytucji, zgodnie z którym ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw.

Jednocześnie należy podkreślić, że ww. obowiązek nałożony na kandydata do służby w Służbie Celnej będzie miał wyłącznie charakter informacyjny i będzie dotyczył tylko wybranych (ściśle określonych) zagadnień.

W **art. 82** ustawy o Służbie Celnej przewiduje się zmianę **ust. 6** zawierającego upoważnienie ustawowe do określenia w rozporządzeniu wzoru legitymacji służbowej, poprzez poszerzenie zakresu upoważnienia o określenie wzoru znaku identyfikacyjnego funkcjonariusza celnego. Powyższa zmiana ma na celu usprawnienie wykonywania ustawowych zadań w zakresie nakładania przez funkcjonariuszy celnych grzywien w drodze mandatów karnych. Funkcjonariusz celny, nakładając na sprawcę wykroczenia skarbowego karę grzywny w drodze mandatu karnego, jest zobowiązany umieścić na formularzu mandatu numer swojej legitymacji służbowej lub swój numer identyfikacyjny. Numer, który będzie umieszczany na formularzu mandatu karnego będzie tym samym, który jest umieszczony w upoważnieniu do nakładania kary grzywny w drodze mandatu karnego. W takim przypadku funkcjonariusz celny szybciej i sprawniej wypełni formularz mandatu karnego umieszczając na nim numer identyfikacyjny, który posiada jeden przez cały okres służby, niż numer legitymacji służbowej, który się zmienia w związku z tym, iż legitymacje służbowe wydawane są na czas określony. W wyniku proponowanej zmiany wymiana legitymacji służbowej nie będzie pociągać za sobą konieczności wydania nowego upoważnienia do stosowania postępowania mandatowego. Uzasadnieniem dla tej zmiany jest również zbliżenie regulacji dotyczących Służby Celnej do innych służb mundurowych, które bezpośrednio w swoich ustawach pragmatycznych zawierają upoważnienia ustawowe do wydania rozporządzeń określających

wzory legitymacji służbowych i znaków identyfikacyjnych, np. art. 66 ust. 3 ustawy o Straży Granicznej, art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. Nr 123, poz. 1353). W obecnym stanie prawnym wzór znaku identyfikacyjnego Służby Celnej jest regulowany przez przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie umundurowania funkcjonariuszy celnych (Dz. U. Nr 290, poz. 1705).

W związku z przedmiotową zmianą nastąpi zmiana rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie umundurowania funkcjonariuszy celnych, z którego zostanie usunięte określenie wzoru znaku identyfikacyjnego funkcjonariusza celnego, jak również zostanie wydany nowy akt wykonawczy, w którym ten wzór zostanie określony. W praktyce oznacza to przeniesienie określonego wzoru znaku identyfikacyjnego funkcjonariusza celnego z jednego aktu wykonawczego do drugiego i przez to podniesienie jego znaczenia. Będzie się to bowiem wiązać ze wskazaniem znaku identyfikacyjnego funkcjonariusza celnego jako dodatkowego, oprócz legitymacji służbowej, elementu, który pozwala identyfikować konkretnego funkcjonariusza celnego przez osoby, wobec których wykonuje on czynności służbowe. Obecnie znak identyfikacyjny jest określony tylko jako jeden z elementów umundurowania funkcjonariusza celnego. Natomiast w innych służbach znaki identyfikacyjne funkcjonariuszy są określone w jednym akcie wykonawczym razem z określeniem wzorów legitymacji służbowych.

Projektuje się również zmiany **art. 88, 89 i 90** dotyczących delegowania funkcjonariuszy celnych do pracy za granicą. Dodatkowo proponuje się dodanie **art. 89a** umożliwiającego czasowe delegowanie funkcjonariuszy celnych do służby na terytorium innego państwa.

W zakresie **art. 88** proponuje się następujące zmiany:

- 1) przepis art. 88 daje możliwość funkcjonariuszowi służby stałej ubiegania się o pracę w charakterze eksperta narodowego w instytucji lub agendzie Wspólnoty Europejskiej oraz w organizacjach międzynarodowych. Termin „ekspert narodowy” („ekspert krajowy”) zdefiniowany jest w Decyzji Komisji z dnia 12 listopada 2008 r. dotyczącej zasad mających zastosowanie do oddelegowanych ekspertów krajowych i ekspertów krajowych odbywających kształcenie zawodowe w ramach służb Komisji, stosowanej tylko w odniesieniu do pracy w Komisji Europejskiej. W tym kontekście przepis stanowiący, iż funkcjonariusz może pracować w innych instytucjach Unii Europejskiej i organizacjach międzynarodowych tylko w charakterze eksperta narodowego nie znajduje uzasadnienia i powinien ulec zmianie – proponuje się nie określać charakteru pracy w tych przypadkach;
- 2) art. 88 posługuje się niezdefiniowanym pojęciem „agenda Wspólnot Europejskich”. Proponuje się zastąpienie tego pojęcia w taki sposób, aby przepis dawał potencjalną możliwość delegowania funkcjonariuszy do wszystkich jednostek (urzędu, organizacji, instytucji, komisji, agencji, biur, misji, etc.) powołanych lub utworzonych przez instytucje UE;
- 3) proponuje się uzupełnić art. 88 poprzez dodanie nowego ustępu, stanowiącego, iż oddelegowanemu funkcjonariuszowi przysługuje uposażenie i inne świadczenia wynikające z ustawy, o ile takich samych lub spełniających te same funkcje nie otrzymuje z miejsca, do którego został oddelegowany. Wykaz świadczeń leżących po stronie delegującego kierownika urzędu powinien zostać ustalony jeszcze przed oddelegowaniem funkcjonariusza, w celu wyeliminowania ewentualnych wątpliwości dotyczących jego obowiązków w tym zakresie. Celem tej regulacji jest eliminacja dublowania świadczeń otrzymywanych przez funkcjonariusza w tym samym czasie z dwóch źródeł, np. urlopu wypoczynkowego;

- 4) proponuje się uzupełnić art. 88 poprzez dodanie nowego ustępu, dającego możliwość kierownikowi urzędu przyznania funkcjonariuszowi, delegowanemu na podstawie art. 88, wybranych dodatkowych należności lub świadczeń określonych w akcie wykonawczym wydanym na podstawie art. 90, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter wykonywanych przez niego zadań. Przepis taki pozwoliłby np. na zakupienie ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków dla funkcjonariuszy wyjeżdżających na misje, o ile misja nie gwarantowała takiego ubezpieczenia.

Proponuje się zmianę **art. 89** ustawy. Przepis ten umożliwia delegowanie funkcjonariusza służby stałej do pełnienia funkcji przedstawiciela Służby Celnej przy polskich placówkach dyplomatycznych. Przepis ten bez dodatkowych regulacji lub bez zmiany ustawy o służbie zagranicznej nasuwa wiele wątpliwości interpretacyjnych. Stąd w art. 89 ustawy o Służbie Celnej proponuje się określić, iż oddelegowania funkcjonariusza służby stałej do pełnienia funkcji przedstawiciela Służby Celnej przy polskich placówkach dyplomatycznych dokonuje Szef Służby Celnej, po uprzednim uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw finansów publicznych. Funkcjonariuszowi celnemu przysługiwałby stopień dyplomatyczny na zasadach analogicznych jak w przypadku żołnierzy pełniących służbę w placówkach zagranicznych. Oddelegowanemu funkcjonariuszowi przysługiwałoby uposażenie i inne świadczenia wynikające z ustawy o Służbie Celnej oraz dodatki i świadczenia wynikające z aktu prawnego wydanego na podstawie art. 30 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. Nr 128, poz. 1403, z późn. zm.). Ponadto proponuje się dodać w tym artykule upoważnienie dla ministra właściwego do spraw finansów publicznych działającego w porozumieniu z ministrem spraw zagranicznych do określenia, w drodze zarządzenia, szczegółowych zasad wykonywania obowiązków służbowych przez funkcjonariusza celnego w placówkach dyplomatycznych oraz organizację i funkcjonowanie stanowisk obsadzonych przez funkcjonariuszy.

Proponuje się dodać w ustawie **art. 89a** umożliwiający Szefowi Służby Celnej czasowe delegowanie funkcjonariusza, za jego zgodą, do pełnienia służby:

- na terytorium innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej w ramach wykonywania zadań określonych w przepisach prawa krajowego lub Unii Europejskiej albo umowach międzynarodowych wiążących Rzeczpospolitą Polską,
- na terytorium państw nienależących do Unii Europejskiej w ramach wykonywania zadań określonych w umowach międzynarodowych wiążących Rzeczpospolitą Polską.

Przepis ten znacznie ułatwiłby współpracę polskich i zagranicznych służb celnych.

Oddelegowanemu funkcjonariuszowi przysługiwałyby należności i świadczenia wynikające z ustawy o Służbie Celnej oraz z aktu wykonawczego wydanego na podstawie art. 90.

Proponuje się zmianę upoważnienia zawartego w **art. 90** ustawy w ten sposób, aby dawało ono możliwość określenia rodzaju, wysokości oraz warunków przyznania dodatkowych należności i świadczeń przysługujących funkcjonariuszowi w związku z czasowym oddelegowaniem do służby na terytorium innego państwa, na podstawie art. 89a, uwzględniając rodzaj i charakter zadań wykonywanych przez funkcjonariusza (np. ryczałt na pokrycie kosztów żywienia i zakwaterowania, zwrot kosztów przewozu rzeczy osobistego użytku, zwrot kosztów leczenia, ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków, etc.).

Zmiana w zakresie **art. 102 ust. 1** ustawy o Służbie Celnej polegać będzie na wskazaniu, iż funkcjonariusz pełniący służbę w granicznych oddziałach celnych oraz w komórkach

zwalczania przestępczości, albo przewidywany do takiej służby może być poddany testowi sprawności fizycznej, badaniu psychologicznemu lub badaniu psychofizjologicznemu, w tym badaniu psychofizjologicznemu obejmującemu rejestrowanie specyficznych zmian reakcji psychofizjologicznych występujących w związku z zadawanymi funkcjonariuszowi pytaniami z wykorzystaniem wariografu.

Z uwagi na szczególnie charakter służby w tych komórkach organizacyjnych zasadne jest rozszerzenie kręgu funkcjonariuszy poddawanych badaniom, którzy pełnią lub będą pełnić służbę we wskazanych komórkach. Jednocześnie jest to zbieżne z polityką antykorupcyjną Służby Celnej.

Ponadto zakłada się zmianę **art. 102** ustawy, poprzez wprowadzenie regulacji, zgodnie z którą Szef Służby Celnej w szczególnie uzasadnionych przypadkach będzie mógł skierować na badanie psychofizjologiczne z wykorzystaniem wariografu także innych funkcjonariuszy celnych przeprowadzających czynności kontrolne. Wprowadzenie przedmiotowej regulacji związane jest ze specyfiką zadań wykonywanych przez Służbę Celną oraz potrzebą pogłębiania zaufania obywateli do organów Służby Celnej.

Projekt zakłada możliwość zwolnienia funkcjonariusza ze służby w przypadku podjęcia pracy w instytucji lub agencji Wspólnoty Europejskiej oraz w organizacjach międzynarodowych, poprzez zmianę **art. 105** ustawy o Służbie Celnej. Pozwoli to na elastyczne zarządzanie kadrami oraz zwolni zablokowane etaty w Służbie Celnej. Zmiana jest o tyle konieczna, że w Służbie Celnej nie ma możliwości nawiązania stosunku służbowego w celu zastępstwa funkcjonariusza.

Powyższe nie będzie dotyczyło ekspertów narodowych, o których mowa w Decyzji Komisji z dnia 12 listopada 2008 r. dotyczącej zasad mających zastosowanie do oddelegowania ekspertów krajowych i ekspertów krajowych odbywających kształcenie zawodowe w ramach służb Komisji (C(2008) 6866 final). Przepis **art. 1** ww. decyzji stanowi bowiem, że pracodawca eksperta narodowego zobowiązuje się do wypłaty wynagrodzenia, zapewnia prawa socjalne i informuje Dyрекcję Generalną ds. Personelu i Administracji o wszelkich zmianach w statusie oddelegowanego. Zabezpieczone jest jednocześnie elastyczne zarządzanie kadrami, ponieważ zgodnie z **art. 10** ww. decyzji, w wyjątkowych okolicznościach możliwe jest zakończenie oddelegowania bez wypowiedzenia przez pracodawcę eksperta narodowego, jeśli wymaga tego dobro służby.

Projektowane zmiany **art. 106** ustawy umożliwiają wygaśnięcie stosunku służbowego również w sytuacji niezgłoszenia się funkcjonariusza do służby w przypadku prawomocnego wyroku sądowego uchylającego:

- a) decyzję o zwolnieniu ze służby
- b) orzeczenie dyscyplinarne o wydaleniu ze służby.

Zmiana ta porządkuje dotychczasowe przepisy w zakresie wygaśnięcia stosunku służbowego.

W związku z propozycją zmian w **art. 88** i **art. 105**, projekt założeń wprowadza nową regulację umożliwiającą przywrócenie do służby, bez konieczności udziału w postępowaniu kwalifikacyjnym, funkcjonariusza zwolnionego ze służby w związku z powołaniem do innej służby państwowej, podjęciem pracy w instytucji lub agencji Wspólnoty Europejskiej oraz w organizacjach międzynarodowych (**art. 108a**).

Funkcjonariuszowi wyznaczałoby się w tej sytuacji stanowisko służbowe zajmowane przed zwolnieniem lub stanowisko równorzędne i określało termin podjęcia służby, miejsce pełnienia służby oraz stopień służbowy i uposażenie nie niższe od dotychczasowego. Proponowane przepisy umożliwią zarządzanie kadrami w Służbie Celnej oraz pozwolą na wykorzystanie umiejętności zdobytych przez funkcjonariusza poza Służbą Celną.

Proponowana nowelizacja dotyczy uzupełnienia **art. 112** ustawy o przepis regulujący rozkład czasu służby dla funkcjonariuszy pełniących służbę na jednostkach pływających Służby Celnej.

Projektowane zmiany mają na celu wprowadzenie załogowego rozkładu czasu służby – na wzór regulacji rozkładu czasu służby funkcjonariuszy Straży Granicznej pełniących służbę w składzie załogi jednostki pływającej. W związku z tym, projektowane przepisy przewidują wprowadzenie w art. 112 ustawy o Służbie Celnej, przepisu dającego możliwość stosowania załogowego rozkładu czasu służby w stosunku do funkcjonariuszy celnych pełniących służbę w składzie załogi jednostki pływającej Służby Celnej, a także wprowadzenie regulacji określającej w sposób szczególnie rozkład czasu pełnienia służby przez tych funkcjonariuszy. Jednocześnie zakłada się wprowadzenie przepisu, zgodnie z którym funkcjonariuszowi celnemu pełniącemu służbę w załogowym rozkładzie czasu służby w składzie załogi jednostki pływającej przez okres 24 godzin lub dłuższy, udziela się co najmniej 8 godzin wypoczynku w ciągu doby służby rozumianej jako 24 godziny, poczynając od godziny, w której funkcjonariusz rozpoczął służbę.

Zmiana przepisu **art. 123** ustawy wprowadza obowiązek dołączania do oświadczenia majątkowego składanego corocznie przez funkcjonariusza celnego, informacji o pełnieniu służby w Służbie Celnej: małżonka, krewnych do drugiego stopnia włącznie, powinowatych pierwszego stopnia oraz osób pozostających z nim w faktycznym wspólnym pożyciu (wspólnym gospodarstwie domowym). Wprowadzany przepis ma na celu przyznanie kierownikowi urzędu sprawnego narzędzia w celu przestrzegania zakazu powstania podległości służbowej, o której mowa w art. 126 ustawy. W związku z tym, iż Szef Służby Celnej jak i dyrektor izby celnej z urzędu nie mają dostępu do informacji, które są istotne z punktu widzenia przestrzegania przedmiotowego zakazu, na funkcjonariuszu celnym będzie spoczywał obowiązek podania stosownych informacji.

Projekt nowelizacji wprowadza w **art. 124** zakaz posiadania przy sobie przez funkcjonariuszy pełniących służbę w oddziałach celnych oraz w komórkach zwalczania przestępczości, w czasie wykonywania obowiązków służbowych, przenośnych urządzeń telefonicznych oraz innych elektronicznych urządzeń służących do komunikacji; zakaz ten nie będzie dotyczył posiadania przy sobie urządzeń służbowych.

Zmiana ta wpłynie na transparentność w pełnieniu obowiązków przez funkcjonariuszy celnych. Ponadto pozwoli na uniknięcie ewentualnych podejrzeń co do prawidłowości wykonywania obowiązków służbowych przez funkcjonariusza. Propozycja ta jest spójna z przepisami w zakresie zwalczania korupcji w Służbie Celnej.

Ponadto zakłada się wprowadzenie przepisu zobowiązującego do udostępniania funkcjonariuszom celnym pełniącym służbę w oddziałach celnych oraz w komórkach zwalczania przestępczości, służbowych środków łączności, do korzystania w celach prywatnych, w przypadkach uzasadnionych okolicznościami wskazanymi przez tych funkcjonariuszy. Wprowadzenie tego obowiązku jest związane z projektowanym przepisem zakazującym posiadania przy sobie przez ww. funkcjonariuszy celnych, w czasie wykonywania obowiązków służbowych, przenośnych urządzeń telefonicznych oraz innych elektronicznych urządzeń służących do komunikacji.

Projektowany **art. 126** przewiduje rozszerzenie zakazu, na osoby pozostające ze sobą w faktycznym wspólnym pożyciu (prowadzące wspólne gospodarstwo domowe), zgodnie z którym nie mogą pełnić służby w urzędzie małżonkowie oraz osoby pozostające ze sobą

w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, jeżeli powstałby między tymi osobami stosunek podległości służbowej.

Proponowana zmiana ma na celu zapewnienie zachowania bezstronności i obiektywizmu w Służbie Celnej. Wprowadzane przepisy przyczynią się do zwiększenia przejrzystości kadrowej i powinny przeciwdziałać zjawisku nepotyzmu w jednostkach organizacyjnych Służby Celnej.

Jednocześnie projektowany **art. 126** przewiduje przyznanie kierownikowi urzędu uprawnienia do żądania od funkcjonariusza przedstawienia informacji o pełnieniu służby w Służbie Celnej: małżonka, krewnych do drugiego stopnia włącznie, powinowatych pierwszego stopnia oraz osób pozostających z nim w faktycznym wspólnym pożyciu (wspólnym gospodarstwie domowym). Informacja o zatrudnieniu dotyczy małżonka oraz osób pozostających ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, tj. osób, o których mowa w art. 126 ustawy o Służbie Celnej, oraz osób pozostających we wspólnym pożyciu i powinna uwzględniać miejsce zatrudnienia i stopień pokrewieństwa.

Przedmiotowa zmiana, analogicznie do zmiany zaproponowanej w zakresie art. 77 ustawy o Służbie Celnej, ma na celu zwiększenie przejrzystości życia publicznego w Polsce oraz pozwoli na uniknięcie ewentualnego konfliktu interesów.

Ponadto, zakłada się wprowadzenie obowiązku złożenia przez funkcjonariusza celnego odpowiedniej informacji także niezwłocznie po zaistnieniu zdarzenia powodującego konieczność aktualizacji złożonej poprzednio informacji.

Zakłada się również wprowadzenie obowiązku wyłączenia funkcjonariusza celnego z udziału w wykonywaniu czynności służbowych, w przypadku gdy podejmowane przez niego czynności służbowe dotyczą osób wymienionych w art. 126 ustawy o Służbie Celnej, jeżeli zostanie uprawdopodobnione istnienie okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości co do bezstronności funkcjonariusza celnego, odpowiednio jak w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa oraz w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego. Podobnie jak w przepisach ustawy - Ordynacja podatkowa czy przepisach ustawy - Kodeks postępowania administracyjnego wyłączenia funkcjonariusza celnego będzie dokonywał bezpośredni przełożony na żądanie funkcjonariusza celnego albo z urzędu.

Wprowadzenie powyższego przepisu ma na celu zapewnienie pełnej bezstronności i obiektywizmu w czasie przeprowadzania czynności służbowych przez funkcjonariuszy celnych. Najskuteczniejszym działaniem o charakterze profilaktycznym, realizującym ten postulat, jest wprowadzenie obowiązku wyłączenia funkcjonariusza celnego w okolicznościach stwarzających choćby przypuszczenie wystąpienia wątpliwości co do jego bezstronności.

W związku z przewidzianą kompleksową zmianą warunków i trybu przydziału umundurowania, zmiany wymaga upoważnienie ustawowe zawarte w **art. 131 ust. 4** ustawy o Służbie Celnej.

Szczegółowe kwestie związane z umundurowaniem funkcjonariusza (dotyczące trybu przydziału umundurowania, okresów zużycia, wzorów, kolorów i norm umundurowania, oznaczeń stopni służbowych oraz znaków identyfikacji osobistej funkcjonariuszy; sposobu noszenia umundurowania i oznaczeń stopni służbowych; wysokości i warunków przyznawania równoważnika pieniężnego w zamian za umundurowanie oraz za okresowe czyszczenie munduru; przypadków, w jakich funkcjonariusze nie mają obowiązku pełnienia służby w umundurowaniu) reguluje rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia

2011 r. w sprawie umundurowania funkcjonariuszy celnych (Dz. U. Nr 290, poz. 1705), wydane na podstawie **art. 131 ust. 4** ustawy o Służbie Celnej.

Propozycja zmiany **art. 131 ust. 4** ustawy ma na celu dostosowanie upoważnienia ustawowego do wdrażanego systemu zaopatrywania funkcjonariuszy celnych w umundurowanie służbowe, tj. funkcjonowania Centralnego Magazynu Mundurowego Służby Celnej. Wzorując się na doświadczeniach niemieckiej administracji celnej, w której centralizacja spraw związanych z umundurowaniem funkcjonariuszy celnych istnieje od lat 50. ubiegłego wieku, projektowane zmiany zakładają, że na bazie rzeczywistych wartości i dotychczasowych okresów używania umundurowania każdy ze składników będzie wyceniony w sposób bezwalutowy poprzez przypisanie odpowiedniej ilości punktów przeliczeniowych. Jednocześnie założono, że każdy funkcjonariusz, w ramach indywidualnego, wirtualnego konta, będzie otrzymywał co roku określoną ilość punktów przeliczeniowych. Ilość ta ma mu zapewnić możliwość pełnej wymiany umundurowania. Od jego indywidualnej oceny zależeć jednak będzie, który z sortów jest przez niego szybciej zużywany na danym stanowisku służbowym.

W projekcie przewidziano zmianę **art. 145** ustawy, poprzez wykreślenie przepisu **ust. 4** zawierającego upoważnienie ustawowe do określania przez Radę Ministrów, w drodze rozporządzenia, wielokrotności kwoty bazowej. Powyższe wynika z faktu, że ustawa z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 79, poz. 431) dla określenia podstawy do określenia uposażenia dla funkcjonariuszy Służby Celnej posługuje się sformułowaniami „wynagrodzenie z roku poprzedniego, zwaloryzowane średniorocznym wskaźnikiem wzrostu wynagrodzeń ustalonym w ustawie budżetowej”. Z uwagi na odstąpienie w przepisach odrębnych od używania przy uposażeniu mnożnika kwoty bazowej zasadne jest wykreślenie wskazanego przepisu.

Uznano również za uzasadnione wprowadzenie w **art. 154** ustawy o Służbie Celnej regulacji umożliwiającej funkcjonariuszowi zwalnianemu ze służby w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy nabycie prawa do nagrody jubileuszowej przed upływem wymaganego okresu służby.

Funkcjonariusz uzyska prawo do tej nagrody, jeżeli w dniu zwolnienia ze służby brakowało mu będzie do wymaganego okresu służby nie więcej niż 12 miesięcy. Powyższe rozwiązania są postulowane przez związki zawodowe działające w Służbie Celnej.

Projekt zakłada również zmianę **art. 164** ustawy o Służbie Celnej, poprzez przyznanie małżonkowi lub członkom rodziny zmarłego funkcjonariusza uprawnień do otrzymania niektórych świadczeń pieniężnych, jakie przysługiwały zmarłemu funkcjonariuszowi, np. uposażenia za przedłużony czas służby, nagrody jubileuszowej i nagrody rocznej, o ile ww. świadczenia nie zostały wypłacone funkcjonariuszowi. W przepisie tym należy również wskazać, że w przypadku braku osób uprawnionych do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawa te będą przysługiwać pozostałym zstępnym funkcjonariusza (członkom rodziny nie spełniającym warunków do uzyskania renty rodzinnej) lub wchodzić w skład masy spadkowej.

W zakresie **art. 168** projekt przewiduje skrócenie do 6 miesięcy okresu, po upływie którego ulega zniszczeniu notatka z przeprowadzonej ze sprawcą przewinienia dyscyplinarnego rozmowy dyscyplinującej. Biorąc pod uwagę, że najniższa kara dyscyplinarna – upomnienie – ulega zatarciu po upływie 6 miesięcy od dnia doręczenia prawomocnego orzeczenia

dyscyplinarnego, uzasadnione jest skrócenie do 6 miesięcy okresu po upływie którego ulega zniszczeniu notatka z rozmowy dyscyplinującej. Należy przy tym wyjaśnić, że rozmowa dyscyplinująca nie należy do katalogu kar dyscyplinarnych.

Zasadne jest również doprecyzowanie **art. 189** ustawy o Służbie Celnej zmierzające do usunięcia wątpliwości, że sąd właściwy w sprawach z zakresu prawa pracy rozpatruje sprawy o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy, z wyjątkiem spraw o roszczenia wynikające m.in. z decyzji o: zwolnieniu funkcjonariusza ze służby.

Kwestie właściwości organu rozpatrującego spory o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy reguluje art. 189 ustawy o Służbie Celnej. Przepis art. 189 powinien zawierać również odwołanie do ust. 2 art. 188. Stosunki służbowe funkcjonariuszy celnych nie są stosunkami pracy, lecz mają charakter stosunków administracyjnoprawnych. Od decyzji o zwolnieniu ze służby, analogicznie jak w przypadku decyzji o przeniesieniu funkcjonariusza, zawieszeniu w pełnieniu obowiązków służbowych, itp. przysługuje odwołanie (wniosek o ponowne rozpatrzenie), a następnie skarga do sądu administracyjnego, zgodnie bowiem z art. 188 ustawy o Służbie Celnej do postępowań w sprawach ww. stosuje się przepisy ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego.

Proponuje się zatem, aby przepis art. 189 ustawy o Służbie Celnej stanowił, że sąd właściwy w sprawach z zakresu prawa pracy rozpatruje sprawy o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy, z wyjątkiem spraw o roszczenia wynikające z decyzji o: zwolnieniu funkcjonariusza ze służby, przeniesieniu, powierzeniu funkcjonariuszowi pełnienia obowiązków służbowych na innym stanowisku, przeniesieniu na niższe stanowisko albo zawieszeniu w pełnieniu obowiązków służbowych.

Ponadto projekt przewiduje zmianę **art. 135 ust. 2** i **art. 142. ust. 2** ustawy, zawierających upoważnienie dla Rady Ministrów do wydania aktów wykonawczych. Materia objęta ww. przepisami dotyczy uprawnień funkcjonariuszy celnych. Możliwe jest zatem w powyższych przypadkach wskazanie ministra właściwego do spraw finansów publicznych, który koordynuje i współdziała w kształtowaniu polityki państwa w zakresie zadań Służby Celnej, jako organu upoważnionego do wydania rozporządzenia zamiast Rady Ministrów, co jest zgodne z ustaleniami przyjętymi przez Komitet Rady Ministrów.

AKCEPTUJĘ:

PODSEKRETARZ STANU

Jacek Kapica

Pracownicy właściwi w sprawie projektu:

Paweł Jakubowski
Naczelnik Wydziału Analiz Prawnych i Opiniowania
tel. 0-22 694-50-63
Departament Kontroli Celno-Akcyzowej i Kontroli Gier

Bogumiła Jatkowska
Ekspert Służby Celnej
Wydział Rozwoju Służby Celnej
tel. 0-22 694-54-70
Departament Służby Celnej

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Służby Celnej

M. Woźniak
Maria Woźniak
30.01.2012

